

værende forland (ca. 1.100 ha) er det område, som vil blive stærkest berørt af det fremskudte dige, idet det vil blive omdannet til kogsland, hvilket blandt andet medfører bortfald af de tidvise overskyllinger med havvand. Forlandet har et fugleliv af betydning for hele landet, og i sammenhæng med vådområderne langs Vidåens nedre løb bag det eksisterende dige er hele området af danske sagkyndige betegnet som værende af international betydning, særligt for vandfugle. Fuglelivet er knyttet til de afgræssede strandenge og de tilstødende vade-flader, herunder slikgårdene, som er etableret i forbindelse med landvindingen på stedet. Kombinationen af strandenge med lav vegetation og de åbne vade-flader med mindre vandsamlinger er de afgørende træk i levestedet, der betinger det rige fugleliv.

Bygningen af det fremskudte dige vil medføre en omdannelse af Frederikskog Forland, idet strandengene gradvis vil ændre karakter, ligesom kontakten mellem engene og vade-fladerne vil blive brudt, hvilket vil få en negativ virkning for fuglelivet. Med henblik på at gøre denne virkning mindst mulig ønskes den nuværende driftsform med græsning opretholdt.

Nye saltpåvirkede marskenge på det nye forland (ca. 100 ha) kan delvis erstatte de inddigede områder. I det nye kogsland vil imidlertid reservoiret få den afgørende betydning for fuglelivet. Efter fredningsstyrelsens opfattelse ville det være ønskeligt med et reservoir af en størrelse på 450 ha.

Ejerforhold til diget og dets vedligeholdelse.

De nuværende Højer dige og Emmerlev dige administreres af digelaget for Tønder marsk. Disse diger med den eksisterende Højer sluse forudsættes i det hele opretholdt og vedligeholdt i tilfredsstillende stand som hidtil. Heraf følger, at også digelaget skal fortsætte sin virksomhed. Det er utvivlsomt, at vedligeholdelsesbyrden for digelaget vil blive ganske væsentligt formindsket ved tilkomsten af et nyt fremskudt dige. Man har imidlertid uanset dette ikke ment at burde rejse spørgsmål om bidrag fra ejere af arealer bagved de nuværende diger til anlæg eller vedligeholdelse af det fremskudte dige, og dette standpunkt er navnlig begrundet i rent praktiske hensyn.

Anlægget af det nye dige kan motivere ændringer i digelagets vedtægter. Det forudsættes, at sådanne ændringer kan foretages af landbrugsministeren efter indstilling fra amtsrådet og efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder, jfr. lov nr. 137 af 18. april 1925 om afvanding af marsken ved Tønder med ændringer.

For så vidt angår det fremskudte dige, har Sønderjyllands amtskommune erklæret sig villig til at overtage, administrere og vedligeholde diget. Allerede hensynet til den forpligtelse, som den danske stat må påtage sig over for forbundsrepublikken Tyskland til at sikre, at diget til enhver tid er i tilfredsstillende stand, tilsiger, at vedligeholdelsesforpligtelsen påhviler en offentlig myndighed. Det må endvidere tages i betragtning, at det hensyn, der bærer den betydelige investering i det fremskudte dige, er risikoen for en oversvømmelse af store dele af Tønder by og andre arealer med bebyggelse. Interessesfæren er således meget stor og vanskelig at afgrænse, hvoraf følger, at det er meget kompliceret eller umuligt at fordele anlægs- og vedligeholdelsesudgifter under hensyntagen til de enkelte beskyttede interessers forholdsmæssige værdi.

Finansiering.

Som anført foran, anslås udgifterne ved anlæg af et fremskudt dige til 85 mill. kr. (i prisniveau juli 1976). Dette beløb forudsættes tilvejebragt således, som nærmere redegjort for i det følgende.

1. Det areal, der vil blive inddiget, vil opnå en *værdiforøgelse* forudsat, at det kan anvendes i landbrugsmæssigt øjemed. Alt efter størrelsen af det indvandsreservoir, der må påregnes indrettet i den nye kog, vil landarealet skønsmæssigt blive af en størrelsesorden mellem 800 og 650 ha. Det må anses for rimeligt, at der for denne værdiforøgelse ydes et anlægsbidrag til det fremskudte dige.

Frederikskogene, sammenslutningen af private lodsejere, der efter inddigning vil eje omkring 220 ha i den nye kog, vil for sit vedkommende komme til at bidrage til anlægget derved, at sammenslutningen overenskomstmæssigt har forpligtet sig til at afstå ca. 110 ha til jordfonden som digeanlægsbidrag. Herved kan jordfonden siges at have overtaget forpligtelsen til at udrede anlægsbidrag til diget for hele det inddigede landområde, og denne betragtning er da også anlagt af landbrugsministeriet og statens jordlovsudvalg.

Disse myndigheder anser det for rimeligt, at jordfonden som kompensation for arealets værdiforøgelse udreder et beløb af 15.000 kr. pr. ha af det areal, der vedvarende kan anvendes i landbrugsmæssigt øjemed. Beløbet er fastsat under de forudsætninger, for hvilke der er redegjort ovenfor under afsnittet „Det inddigede areal“.

Da nyttearealet som nævnt må antages at komme til at ligge mellem 800 og 650 ha, vil jordfondens bidrag til diget således komme til at udgøre mellem 12 mill. kr. og 9 $\frac{3}{4}$ mill. kr.